

TECH FOR
GOOD
INSTITUTE

รายงาน เดือนมิถุนายน 2566

จาก “Tech for Growth” สู่ “Tech for Good”

กำหนดก้าวต่อไปเพื่อการเติบโตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ผ่านการพัฒนาดิจิทัลอย่างยั่งยืน

เกี่ยวกับการศึกษาดังนี้

การเปลี่ยนผ่านสู่โลกดิจิทัล (Digitalization) ได้พลิกผันวิธีการทำงาน การทำธุรกรรม การสื่อสาร และ การใช้ชีวิตของเราในแต่ละวัน อีกทั้งยังก่อให้เกิดความผันผวน อันเป็นต้นเหตุที่ทำให้ปัญหาความไม่เท่าเทียมเชิงโครงสร้างรุนแรงขึ้น ตลอดจนสร้างความท้าทายใหม่ ๆ อย่างในเรื่องของการคุ้มครองและความปลอดภัยของข้อมูล

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นกัน เนื่องจากเศรษฐกิจดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในยุคหลังโควิดและเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ผู้มีส่วนได้เสียกับกระแสที่ว่า จิ้งมุ้งศึกษาทิศทางของโลกดิจิทัลที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและคนรุ่นต่อไปมากที่สุด อนาคตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ว่าจะในระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ ต้องการความร่วมมือ เพื่อรับมือเฉพาะการเติบโตที่เป็นไปอย่างทั่วถึง เท่าเทียม พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และยั่งยืน

รายงานฉบับพิเศษนี้ต่อยอดมาจากการศึกษาที่จัดทำขึ้นโดย Tech for Good Institute และศูนย์ NUS เพื่อความยั่งยืนและการกำกับดูแล (CGS) เป็นการทบทวนแนวทางที่บริษัทเศรษฐกิจดิจิทัล (“DECs”) 439 แห่งทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับนำมาใช้ในการประเมินผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน โดยใช้ผลการศึกษาเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางการหารื้อ และสังเคราะห์ข้อค้นพบจากการอภิปรายแบบโต้เถียงที่จัดขึ้นหลายครั้งระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม 2566 ที่ผ่านมา การอภิปรายทั้งหมดนี้ให้ความสำคัญกระแส (Trends) ต่าง ๆ ที่มีความโดดเด่น และโอกาสในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านสู่โลกดิจิทัลในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม (เรียกรวมกันว่า “SEA-6”) ทั้งนี้ ผู้กำหนดนโยบาย นักลงทุน บริษัท DEC สถาบันต่าง ๆ และนักวิชาการในสาขานี้กว่า 130 ราย ทั่วภูมิภาค SEA-6 ได้เข้าร่วมในการอภิปรายโต้เถียงที่จัดขึ้น

เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับพิเศษนี้จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจและส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบนิเวศดิจิทัล (Digital Ecosystem) ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการเติบโตที่ครอบคลุม เท่าเทียม และยั่งยืนทั่วทั้งภูมิภาค

รายงานฉบับพิเศษนี้จัดทำขึ้นโดย Tech for Good Institute สำหรับงาน Asia Tech x SG (ATxSG)

กิตติกรรมประกาศ

เราขอขอบคุณ AsiaTechX Programme Office (ATxPO) และ Infocomm Media Development Authority (IMDA) Singapore (IMDA) ประเทศสิงคโปร์ สำหรับการสนับสนุนที่ท่านมอบให้กับการศึกษา

นอกจากนี้ เรายังขอขอบคุณผู้เข้าร่วมกว่า 130 ราย จากหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเศรษฐกิจดิจิทัล (DEC) คณะผู้เชี่ยวชาญ และองค์กรภาคประชาสังคม ที่ได้ร่วมแบ่งปันมุมมองใน 6 หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับ SEA-6 ระหว่างการอภิปรายโต้เถียง ข้อมูลที่ได้รับจากทุกท่านมีส่วนสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมอง “เทคโนโลยีเพื่อสิ่งดีงาม (Tech for Good)” ของแต่ละประเทศ และช่วยให้เราสามารถจัดทำข้อเสนอแนะถึงวิธีการใช้เทคโนโลยีและเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นตัวขับเคลื่อนการเติบโตที่ยั่งยืน เท่าเทียม และครอบคลุมให้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเน้นที่การลงทุน

นอกจากนั้น เราต้องขอขอบคุณบุคคลต่อไปนี้เป็นการเฉพาะสำหรับคำแนะนำและข้อเสนอแนะที่ท่านมอบให้

- Fabian Bigar (ประธานเจ้าหน้าที่บริหารประจำ MYDigital Corporation ประเทศมาเลเซีย)
- Dr. Nguyen Minh Thao (ผู้อำนวยการฝ่ายสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและความสามารถในการแข่งขันสถาบันกลางเพื่อการจัดการเศรษฐกิจ (CIEM) ประเทศเวียดนาม)
- Lawrence Loh (ศาสตราจารย์และผู้อำนวยการศูนย์ธรรมาภิบาลและความยั่งยืน (CGS) แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (NUS))
- ภัญจน์ จิระวุฒิพงศ์ (นักวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI))

การศึกษานี้ยังเป็นจริงขึ้นมาได้จากความร่วมมือของ Grab ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้ง TFGI เรารู้สึกขอบคุณ Grab ที่ให้การสนับสนุนภารกิจของ TFGI ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างครบวงจร (Promise of Technology) และเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อการเติบโตที่ครอบคลุม เท่าเทียม และยั่งยืนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เกี่ยวกับผู้เขียน: Tech for Good Institute

Tech for Good Institute (TFGI) คือองค์กรไม่แสวงผลกำไรที่มีภารกิจในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างครบวงจร (Promise of Technology) และเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อการเติบโตที่ครอบคลุม เท่าเทียม และยั่งยืนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ด้วยจำนวนประชากรที่มากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกาถึงสองเท่าและการมีข้อมูลประชากรที่ชัดเจน เศรษฐกิจดิจิทัลของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ ซึ่งหนุนนำการพัฒนาภายในภูมิภาค และจะเป็นเช่นนี้ไปอย่างต่อเนื่อง เราเชื่อมั่นว่าเทคโนโลยีนั้นมีศักยภาพในการสร้างความก้าวหน้า และยอมรับว่าบริบททางวัฒนธรรม สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ล้วนมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมที่เกิดขึ้น

TFGI ทำหน้าที่เป็นเสมือนเวทีเพื่อการวิจัย เสนอแนะ และร่วมมือภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งให้ความสำคัญ การเชื่อมสายสัมพันธ์ระดับโลก งานของเรามุ่งเน้นในเรื่องของจุดตัดทางเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ เข้ากับการพัฒนาภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เราศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและจัดทำนโยบายอย่างถี่ถ้วน สมดุล บนพื้นฐานของทัศนคติที่ผ่านการทำวิจัย การดำเนินงานเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะที่เป็นไปตามหลักฐานเชิงประจักษ์

TFGI ก่อตั้งขึ้นโดย Grab มีเป้าหมายที่จะผลักดันให้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความรุ่งเรืองและพร้อมพร้อมด้วยนวัตกรรมสำหรับทุกคน เรายินดีเปิดรับความร่วมมือและการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ รวมถึงบุคคลที่ประสงค์จะส่งเสริม นวัตกรรมที่มีความรับผิดชอบและความก้าวหน้าทางดิจิทัลเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนในภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็ทางด้านการเงิน หรือในรูปแบบอื่นใดก็ตาม

ท่านสามารถอ่านข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถาบันฯ ได้ที่ www.techforgoodinstitute.org

ทวงอบคุณ

Asia Tech X

ATxSG 2023 คืองานจัดแสดงเทคโนโลยีชั้นนำแห่งเอเชีย จัดขึ้นร่วมกันระหว่าง Infocomm Media Development Authority (IMDA) และ Informa Tech โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการการท่องเที่ยวสิงคโปร์ (STB) กิจกรรมแบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ATxSummit และ ATxEnterprise

ATxSummit ประกอบด้วยการประชุมใหญ่สำหรับผู้เข้าร่วมที่ได้รับเชิญเท่านั้น ซึ่งจะครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ อาทิ generative AI web 3.0 และความเชื่อมั่น “Soon-icorns” และความยั่งยืนในสี่เสาหลัก กล่าวคือ Tech x Trust, Tech x Good, Tech x Builders และ Tech x Creative นอกจากนี้ ATxSummit ยังจัดการประชุม ATxAI และ SG Women in Tech ควบคู่ไปกับการประชุมโต๊ะกลมที่เป็นความลับระหว่างรัฐบาลของแต่ละประเทศ และระหว่างภาครัฐกับภาคธุรกิจ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและอุตสาหกรรมดิจิทัลให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ATxEnterprise ซึ่งจัดขึ้นโดย Informa Tech ที่ Singapore Expo จะมาพร้อมกับการประชุมและนิทรรศการจำหน่ายสินค้าที่มีผู้เข้าร่วมเป็นองค์กร B2B จากแวดวงเทคโนโลยี สื่อ การสื่อสารข้อมูล อุตสาหกรรมดาวเทียม และสตาร์ทอัพ โดย ATxEnterprise ประกอบด้วย BroadcastAsia, CommunicAsia, SatelliteAsia, TechXLR8 และ InnovFest x Elevating Founders

ท่านสามารถอ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ asiatechxsg.com

ข้อสงวนสิทธิ์

ข้อมูลในเอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้น “ตามสภาพจริง” โดยจะไม่ถือว่าเป็นคำแนะนำเพื่อการลงทุนในอุตสาหกรรม ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นโดย Tech for Good Institute โดยได้รับการสนับสนุนจากบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ณ วันที่จัดทำ และอาจมีการเปลี่ยนแปลง วัตถุประสงค์ของเอกสารนี้คือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดภายในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น สถาบันฯ และบริษัทในเครือ หรือบุคคลภายนอก รายใดที่เกี่ยวข้อง จะไม่รับรองหรือรับประกันถึงความถูกต้องหรือความครบถ้วนของข้อมูลในรายงาน ไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย และบุคลากรของสถาบันฯ และบริษัทในเครือ รวมถึงเจ้าหน้าที่ พนักงาน หรือตัวแทนของตนจะไม่ต้องรับผิดชอบหรือรับผิดใด ๆ

ลิขสิทธิ์ © 2023 โดย Tech for Good Institute สงวนลิขสิทธิ์

สรุปภาพรวม

➤ เศรษฐกิจดิจิทัลมีศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เทคโนโลยีดิจิทัลและโมเดลธุรกิจที่เกิดขึ้นจากเศรษฐกิจดังกล่าวสามารถผลักดันการเติบโตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งภายใต้เศรษฐกิจดิจิทัล และด้วยการใช้เศรษฐกิจดิจิทัลเป็นศูนย์กลาง ศักยภาพที่ว่ามีอยู่ที่การเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลของประชากรที่มีมือถือเป็นหลัก การบูรณาการเศรษฐกิจดิจิทัลและที่ไม่ใช่ดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มที่เชื่อมต่อระหว่างออนไลน์กับออฟไลน์ (O2O) และการเพิ่มนวัตกรรมและกิจกรรมสตาร์ทอัพ

➤ รัฐบาลต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องของการเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

แม้ว่ากลยุทธ์และแผนการดำเนินงานจะสะท้อนให้เห็นถึงเศรษฐกิจและสังคมที่มีความหลากหลายของ SEA-6 ก็ตาม แต่ทั้งหมดนี้มีวัตถุประสงค์ร่วมกันสองประการ กล่าวคือ เพื่อเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) และภาคส่วนสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกดิจิทัลของภาครัฐและบริการสาธารณะ

สิ่งที่ทางรัฐบาลมองว่าสำคัญในการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสองนี้ ได้แก่

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล
2. การบ่มเพาะความรู้ด้านดิจิทัล
3. การพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัล
4. การส่งเสริมความเชื่อมั่นในระบบนิเวศดิจิทัล
5. การส่งเสริมนวัตกรรมและความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ และ
6. การเสริมสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลไม่ควรถือเป็นการพัฒนาแบบแยกเดี่ยว แนวคิด “Tech for Good” เน้นย้ำให้เห็นว่า นวัตกรรมที่นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่โลกควรมีส่วนช่วยให้เราสามารถดำเนินการตามเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมระดับประเทศและระดับภูมิภาคได้

ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลที่เป็นไปอย่างรวดเร็วก็ทำให้เกิดผลที่ไม่ได้คาดไว้ตามมา ทั้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทั่วโลก แนวทาง “Move Fast and Break Things” ที่นิยมในกลุ่มสตาร์ทอัพดิจิทัลยุคแรก ๆ กำลังเปิดทางสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่เรียกชื่อให้บริษัทเศรษฐกิจดิจิทัล (“DEC”) ดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบและสร้างการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น การเน้นที่การแก้ปัญหาแบบแยกส่วนในภาพรวมได้เปลี่ยนไปเป็นการทำความเข้าใจความเชื่อมโยงที่ซับซ้อนระหว่างเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจะมีความสำคัญ แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเติบโตอย่างมีคุณภาพเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน ครอบคลุม และเท่าเทียมกันของทั้งเศรษฐกิจและสังคม

➤ “Tech for Good” และการพัฒนาดิจิทัลที่ยั่งยืนสามารถทำให้เกิด การเติบโตอย่างมีคุณภาพได้

DEC พัฒนา ปรับใช้ และขับเคลื่อนการนำนวัตกรรมมาใช้ เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ใช้งาน ความแพร่หลาย และการบูรณาการในทุกภาคส่วนแล้ว DEC จะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิธีการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลของตลาดที่พวกเขาดำเนินการอยู่ ผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัทเหล่านี้เป็นตัวกำหนดวิธีที่ ผู้บริโภคเข้าถึงบริการดิจิทัลจากภาครัฐในฐานะพลเมือง โดย DEC สามารถมีส่วนช่วยในการพัฒนา ของ SEA-6 ได้ด้วยการสร้างปัจจัยที่ส่งเสริมประเด็นต่อไปนี้

- ความรับผิดชอบ โดยรับรองว่าไม่มีอันตรายใด ๆ เกิดขึ้น
- การสนับสนุน เมื่ออันตรายได้รับการบรรเทา
- การผลักดัน ก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดผ่านประสิทธิภาพ และ
- การเปลี่ยนแปลง โดยต้องใช้แนวทางใหม่ที่มีความเข้มงวด เพื่อแก้ปัญหาความท้าทายที่เกิดขึ้นใน ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ หรือระดับโลกที่ก่อนหน้านี้เคยเป็นเรื่องยาก

แม้ว่าปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงจะสำคัญที่สุด แต่เรื่องของความรับผิดชอบ สนับสนุน และผลักดัน ก็เป็นสิ่งที่ “Tech for Good” ต้องการในการเติมเต็มสังคมเช่นเดียวกัน

➤ ผู้มีส่วนได้เสียในเศรษฐกิจดิจิทัลของ SEA-6 มุ่งมั่นสู่ “Tech for Good”

ผู้มีส่วนได้เสียทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มุ่งทวิความก้าวหน้าในเศรษฐกิจดิจิทัลมาโดยตลอด การเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัลจะต้องนำไปสู่การพัฒนาทางดิจิทัลที่มีความยั่งยืน เพิ่มความมั่นใจให้กับ สังคมดิจิทัลที่ใช้นวัตกรรมในการผลักดันความก้าวหน้าที่ครอบคลุมและเท่าเทียม

เฟส (Phase) ถัดไปเป็นการต่อยอดจากการทำงานอย่างหนักของรัฐบาล DEC และผู้มีส่วนได้เสียมาจนถึง ปัจจุบัน ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลในเศรษฐกิจจะต้องพัฒนาไปเรื่อย ๆ เพื่อช่วย ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนของทั้งเศรษฐกิจและสังคม

แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลจะยังคงเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ แต่ผลลัพธ์กลับมีความหลากหลาย

1. การเข้าถึงที่มีคุณภาพราคาไม่แพง
2. การมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพในเศรษฐกิจดิจิทัล
3. วิถีชีวิตที่มีความยั่งยืนและปรับเปลี่ยนได้ผ่านเศรษฐกิจดิจิทัล
4. การกำกับดูแลเทคโนโลยีอุบัติใหม่
5. การลงทุนและนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น และ
6. สภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบที่สอดคล้องและสอดคล้อง ทั้งในระดับประเทศ และระดับภูมิภาค

การตระหนักถึง Tech for Good ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลจะยังคงเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ แต่ก็ได้ขยายขอบเขตออกไปเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่มา: Tech For Good Institute, 2566

➤ ความมุ่งมั่น ความร่วมมือ การประสานงาน และการสร้างสรรค์ร่วมกัน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิด “Tech for Good” ใน SEA-6

ประชาชนและผู้บริโภคควรได้รับความมั่นใจว่าภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม จะมุ่งดำเนินการตามผลลัพธ์ที่มีร่วมกัน ค้นคิดกระบวนการและมุมมองใหม่ ๆ และแนวทางที่เป็นการทำงานร่วมกันและเป็นแบบองค์รวมมากขึ้น เพื่อให้เกิดนวัตกรรมภายในสังคมดิจิทัลที่มีความมั่นใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

1. การทบทวนการกำกับดูแลและกฎระเบียบเพื่อให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ เพื่อให้กรอบงานยังคงเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ควบคู่ไปกับที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางธุรกิจทำให้เกิดโซลูชันใหม่ ๆ
2. การจัดหาวัฒนธรรมที่มีความรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการดิจิทัลอันมีการออกแบบที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ
3. ส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกันในระดับภูมิภาค

เป้าหมายเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการร่วมมือในการสานต่อผลลัพธ์ที่มีร่วมกัน การประสานงานผ่านการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแยกส่วนความรู้หรือการทำงานแบบไซโล และการสร้างสรรค์ร่วมกัน เพื่อรับรองถึงความครอบคลุมในผลประโยชน์ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลาย หรือผู้ด้อยโอกาส เพื่อเป็นการเคารพสิทธิและความต้องการของทุกฝ่าย ซึ่งการทำเช่นนี้ได้เพียงแต่จะส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางธุรกิจเท่านั้น แต่ยังคงช่วยพัฒนาแนวทางการกำหนดนโยบายและการกำกับดูแลในยุคดิจิทัลอีกด้วย

